

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı

Cansen Başaran-Symes'in

"Küresel Ekonomik Beklentiler 2015: Mali

Hareket Alanı Yaratmak ve Kullanmak" Konferansı

Açılış Konuşması

6 Şubat 2015

Conrad Otel, Junior Balo Salonu

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İran Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35
www.tusiad.org

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: parisoffice@tusiad.org

Sayın Konuklar,

TÜSİAD ile Dünya Bankası tarafından düzenlenen “Küresel Ekonomik Beklentiler 2015: Mali Hareket Alanı Yaratmak ve Kullanmak” başlıklı Konferansımıza hoş geldiniz.

Hepinizi TÜSİAD Yönetim Kurulu adına sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

TÜSİAD Yönetim Kurulu Başkanı olarak katıldığım bu ilk programım. Dünya Bankası’nın küresel boyutta bu değerli raporunun tanıtılması nedeniyle burada sizlerle olmaktan memnuniyet duyuyorum.

Hiç şüphem yok ki, bugün tanıtımı yapılacak rapor ve etrafında gerçekleştirilecek tüm tartışmalar, hemen hepimizin 2015 yılı değerlendirmelerine ve orta vadeli ekonomik görünümüne kritik bir çerçeve kazandıracak.

Sevgili Konuklar,

TÜSİAD’ın hem küresel ekonomik gelişmelere, hem de Türkiye ekonomisine yönelik tespit ve öngörülerini mümkün olduğunca rapor ile ilişkilendirerek sizlerle paylaşacağım.

Ancak, değerlendirmelerime geçmeden önce bir tespitte bulunmak isterim. Son dönemlerde TÜSİAD olarak “küresel koordinasyon” eksikliğini sıklıkla vurguladık. Bu anlamda, Dünya Bankası, 2007 küresel krizinin yönetiminde önemli bir rehber görevi görmüştür. Bunu çok takdirle karşılıyoruz. Özellikle, krizle mücadelede “kapsayıcı büyüme” ve “orta gelir tuzağı” kavramlarını, küresel karar süreçlerine kazandırmış olmasını çok önemli buluyoruz.

Türkiye özelinde ise, “AB Gümrük Birliği sürecini” ve Türkiye’nin “geçiş dönemi kalkınma başlıklarını” analiz eden yakın dönem Dünya Bankası çalışmalarından iş dünyası olarak çok yararlandık, bu nedenle, Martin’e ve ekibine katkılarından dolayı iş dünyamız adına çok teşekkür ediyorum.

Sevgili Konuklar,

Dünya ekonomisi 2014 yılında beklentilerin altında bir performans sergilemiştir. ABD ve İngiltere ekonomilerinde nispi bir canlanmadan bahsetmek mümkündür. Ancak AB ve Japonya ekonomilerindeki daralma ile gelişmekte olan ekonomilerdeki yavaşlama geçtiğimiz yıl daha belirleyici gelişmeler olmuş ve 2014 yılında dünya ekonomisinin büyümesini oldukça sınırlamıştır.

2014 yılını özel kılan bazı gelişmeler aslında büyüme tahminlerindeki yanılmayı da açıklıyor. Elbette Ukrayna krizi başta olmak üzere, bir dizi jeo-politik risk küresel düzlemde ciddi bir güven sorunu yarattı ve bu gelişmelerin yarattığı belirsizlik ortamı halen de devam etmektedir.

Daha önemli bir gelişme ise beklenmedik bir şekilde ve olağanüstü oranlarda düşen petrol fiyatları... Aslında petrol fiyatlarındaki bu gelişme yılın son çeyreğinde başladı, ancak, düşüş o kadar hızlı ve yüksek orandaydı ki, etkilerini çok hızlı gördük.

Diğer yandan; Avro bölgesinde, enflasyonda beklenen artışın gerçekleşmemesi ve yatırım talebinin kaybolması, Japon ekonomisinde Abenomics tedbirleri sonrasında, tüketim talebinin çok düşük seviyelerde seyretmesi ve son olarak ve belki de en önemli unsur olarak Çin ekonomisinin büyümesinin yavaşlaması, 2014 yılı büyümesini sınırlayan sürpriz unsurlar olarak karşımıza çıktı.

Petrol fiyatlarındaki düşüş, üzerinde daha kapsamlı değerlendirme yapmamız gereken önemli bir husustur. Çünkü bu düşüşün yarattığı ve yaratacağı etkiler karmaşık bir tablo ortaya koyuyor ve aslında 2015 yılına yönelik değerlendirmeleri de oldukça etkiliyor.

Öncelikle, bu düşüş elbette arz yönlü olarak üretim maliyetlerini düşürmekte ve potansiyel üretim hacmini artırmaktadır. Bu çok açık bir tespit... Ancak talep ile ilgili öngörüler o kadar zayıf ki, petrol fiyatlarındaki düşüşün, talebi tetikleme etkisi son derece sınırlı kalabilir.

İkinci bir husus, petrol ihraç eden ülkelerde ortaya çıkan sorun... Ortadoğu, Kuzey Afrika ve Orta Asya ülkeleri ve bazı sanayileşmiş ülkeler, petrol fiyatlarındaki düşüş nedeniyle önemli gelir kayıplarına uğradılar. Bu ülkelerdeki gelir kayıplarının petrol fiyatlarındaki düşüşün yaratacağı rahatlamayı ortadan kaldırması önemli bir ihtimal dahilinde.

Peki, 2015 yılını şekillendiren beklentiler nelerdir? Biraz da bunlara değinelim. Öncelikle ABD faiz oranı hikayesi önümüzde önemli bir hikaye olarak duruyor... Bu konu etrafında fazlaca spekülasyon var; gündemleri de önemli şekilde işgal ediyor. Bugünlerde, FED'İN "faizi artırabilirim, artırmaya yakınım, artırma ihtimalim güçlü" gibi olasılıklar ekseninde dolaşan açıklamaları bile oynaklığın kendiliğinden önemli bir nedeni gibi gözüküyor.

Hepimiz sürekli, neredeyse işimizi gücümüzü bırakıp FED'in "ne gün" "ne oranda" faiz artıracığını bekler olduk... İşin açıkçası, bu muhtemel artışın da sınırlı bir oranda gerçekleşeceği noktasından hareketle, etkisinin de olağanüstü bir sonuç doğurmayacağını düşünüyorum.

Öte yandan, Avrupa Merkez Bankası'nın, FED'inkine benzer bir parasal genişleme programı bu sene içinde tecrübe edilecek önemli bir politika tercihi ve esasen ABD faiz artışı ile ters yönde çalışacak bir araç... Üstelik bu aracın, yani Avro bölgesinde parasal genişlemenin, ABD'deki gibi etkili çalışıp çalışmayacağı konusunda da tartışmalar mevcut. Malum Avro bölgesinde tek merkez bankası ve çok sayıda kamu maliye bakanı var...

Japonya ekonomisinde de, 2015 yılında, iç talebi destekleyecek bazı tedbirlerin alınması söz konusu ancak başarısı henüz tartışmalı. Yani sanayileşmiş ülke grubunda 2015 performansını olağanüstü etkileyecek bir temel senaryodan bahsetmek henüz mümkün değil.

Gelişmekte olan ülkelerde ise, 2014 yılında başlayan yavaşlamanın devam edeceğini tahmin etmek mümkün ve bu gelişmelerin 2015 yılı için çok daha önemli bir boyut olduğunu görmemiz gerekir.

Bugün aşağı yukarı tüm gelişmekte olan ülkeler için durum "back to basics". Yani, bu ülkeler, büyümenin temel şartları olan mikro reform, yapısal katılıkların temizlenmesine ve kalkınma

başlıklarına tekrar geri döndüler, ya da kısa süre içinde dönmek zorunda kalacaklar. Şahsen başka bir çareleri olduğunu da düşünemiyorum.

Sonuç olarak, 2015 yılı 2014 yılından çok farklı bir yıl olmayacak ve dünya ekonomisi yine 2014'te olduğu gibi yüzde 3,5 civarında büyüyebilir. Ancak arka planda, TÜSİAD'ın da çeşitli çalışmalarla dile getirdiği bir olguyu tam olarak görmemiz gerekiyor.

Artık ülkeler veya bölgeler bazında büyümeler, kalıcı olarak daha düşük seyredecek ve bu büyümeler birbirlerine daha çok yaklaşacak. Yani dünya ekonomisi, teknik tabiri ile bir alt optimalde dengeye geliyor.

Bunun en iyi örneğini Çin'de görmek mümkün; Çin yönetimi hızlı ve kontrolsüz bir büyüme yerine, yüzde 6-7'lerde seyreden ancak kontrollü ve "kapsayıcı" bir büyüme politikasına doğru kaymakta... Diğer tüm gelişmekte olan ülkelerde, büyüme kayıpları belirgin ve kalıcı bir yapı arz ediyor maalesef.

Yani düşük büyümeyi en azından makul bir süre kabullenip, bu "düşük büyümeyi yönetmek", sanıyorum dünya ekonomilerinin en önemli meselesi olarak önümüzde duruyor.

İş dünyası olarak dünya ekonomisinin daha fazla teknik analizini yapmak ve uzmanlık alanımız dışına çıkmaya niyetim yok. Ancak raporun özel olarak işaret ettiği kamu maliyesi-büyüme ilişkisi, "düşük büyümeyi yönetmek" sorunu ile çok yakından ilgili. İşte bu nedenden dolayı konuşmamın bu aşamasında Türkiye ekonomisi ile ilgili tespit ve beklentilerimizi bu alandan başlayarak sizlerle paylaşmak isterim.

Öncelikle şunu kaydetmek gerekiyor; iş dünyası olarak büyümenin temelinde istisnasız olarak üretkenliği görüyoruz. Ne para politikasının, ne maliye politikasının orta-uzun dönemli büyümeye katkısı söz konusu olamaz...

Bu politika araçları, yani makro ekonomik politika alanı, iş yapmanın, yatırım yapmanın, istihdam yaratmanın, inovasyonun sadece ortamını yaratabiliyor. Yani makro politikalar büyüme için gerekli koşullar, ancak kesinlikle yeterli koşullar değildir. Dolayısıyla, bu alanlarda en doğru politika seçimi bile ancak sıradan, vasatı bir büyümeyi bize sağlayabiliyor.

Hoş, kriz esnasında, bu klasik politika setinin dışına çıkıp, makro ihtiyati tedbirler de uygulamaya konuldu. Merkez Bankaları geleneksel olmayan bir seri hedef ve aracı kullanmaya başladı. Türkiye örneğinde de bunu hep birlikte tecrübe ettik.

TÜSİAD olarak daha önce de vurguladık; Merkez Bankaları refah yaratamazlar. Merkez Bankaları'nın ana görevi fiyat istikrarıdır.

Burada belki gündemle ilgili bir tespit yapmak lazım. Bağımsız kurumlarımızın bağımsızlığını TÜSİAD olarak önemsiyoruz. Bu kurumların bağımsızlığının Türkiye ekonomisi için önemini burada bir kez daha altını çiziyorum. Bu konuda TÜSİAD'ın görüşü hiçbir şartta değişmeyecektir. Dolayısıyla ülkemizde son dönemde bu yöndeki, kamuoyunun, iş dünyasının kafasını karıştıran gelişmelerin de bir an önce sonlandırılmasını şahsen ve TÜSİAD olarak diliyorum.

Büyümenin, -elbette nitelikli ve sürdürülebilir bir büyümeden bahsediyorum-, günün sonunda üretkenliğe, yani Toplam Faktör Verimliliği'ne, ve üretkenliği artırabileceğimiz politika araçlarına da sıkı sıkıya bağlı olduğunu bir kez daha belirtmek isterim.

Bugün ele alınan Dünya Bankası raporu, çok yerinde ve zamanlı olarak, düşük büyümenin yönetiminde veya potansiyel büyümeye ulaşmada, kamu maliyesi politikalarının “hangi koşullarda” ve “ne derecede” etkili olabileceği üzerinde önemli bir analizi gerçekleştirmiş durumda.

Rapor, mali politikaların kullanışlı olabilmesi için iki ana koşulu işaret ediyor. İlki, bu politikaları uygulayabilmek için yeterli manevra alanına, yani “mali alana” sahip olmak, ikincisi ise bu politikaların ekonomik aktiviteyi canlandırma yeteneği...

Değerli misafirler,

Mali alan yaratmak, yani kamu harcaması yapabilme yeteneği elbette çok önemli, hatta bir ön şart, ancak TÜSİAD olarak üzerinde durduğumuz konu, mali alanın yaratılması veya varlığından öte, bu alanın nasıl kullanıldığı ile de ilgilidir, yani Rapor'un ikinci tespiti Türkiye ekonomisi için çok daha önemlidir.

Hemen geriye doğru süratli bir bakış ile bu tespiti güçlendirmek isterim.

Türkiye, 2001 krizi sonrası başta finansal sistem ve kamu maliyesi alanlarında olmak üzere iktisat politikalarında önemli bir reform sürecine girdi. Türkiye'nin 2002 yılından beri uyguladığı sıkı maliye politikası, hiç şüphesiz ki, çok başarılı oldu. Hem iç, hem de dış piyasalarda takdirle karşılandı; hepimiz de bundan gurur duyduk. Hep birlikte alkışladık biliyorsunuz.

2002 yılında borç stokunun gayri safi yurtiçi hasılaya oranı yüzde 74 iken, 2014 yılı itibariyle bu oran yüzde 34 civarına geriledi. Bu bir başarıdır. Bunu da tespit etmek lazım.

Bugünkü toplantıda muhtemelen tartışılacak olan ve raporda olumlu anlamda dikkatimizi çeken bir konuyu da bu noktada sizlerle paylaşmak isterim. Raporda her bir ülke için ‘sürdürülebilirlik açığı - yani İngilizce açılımıyla “sustainability gap” hesaplamalarına yer verilmiştir.

Rapor, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasında Türkiye'nin; Almanya, Norveç, Brezilya ve Çin'le birlikte “sürdürülebilirlik açığı azalan” dünyadaki birkaç ülkeden biri olduğunu gösteriyor.

Yani Türkiye açısından kamu maliyesi alanı güvenli bir alandır.

Aynı zamanda kamu maliyesi alanı düşük büyümenin yönetiminde, gerektiğinde başvurulabilecek bir alandır.

Nitekim, sıkı maliye politikasının yıllar içinde oluşturduğu mali alan, 2008 küresel finansal krizinde Türkiye'nin krizden süratle çıkmasını sağlayan en önemli unsurların başında geldi. Bunu hep birlikte yaşadık.

TÜSİAD olarak üzerinde durduğumuz konu, bu mali alanın önümüzdeki dönemde, “ne oranda” kullanılacağı değil, hangi kompozisyonda kullanılacağıdır.

- Evet, Türkiye’nin sürdürülebilir ve emniyetli bir mali alanı vardır. Ancak bu mali alanın en önemli bileşeni olan “kamu harcamalarının” kompozisyonu sürdürülebilir büyüme açısından gözden geçirilebilir mi?
- Acaba kamu harcama kompozisyonumuzda katılık var mıdır?
- Kamu harcamaları daha fazla “toplam faktör verimliliğini”, daha fazla AR-GE ve inovasyon kapasitesini destekleyebilecek şekilde geliştirilebilir mi?
- Yani, aynı düzeyde kamu harcaması, bir “kamu harcama reformu” marifeti ile daha yüksek çarpan etkisine ulaşabilir mi?

Bunlar son derece önemli sorular.

Bu alanın önümüzdeki dönemde çalışılmasının, “düşük büyümenin yönetilmesi” açısından kritik önemde olduğunu ve TÜSİAD olarak bu alandaki çalışmalara tüm desteğimizle hazır olduğumuzu belirtmek istiyoruz.

Değerli konuklar,

Türkiye, genç ve dinamik nüfusuyla, olağanüstü durumlarda, değişime hızlı tepki veren çok güçlü bir ülke. Potansiyelimizin farkında olarak ve kendimize güvenle, bir an evvel hız kaybeden yapısal reform sürecini yeniden başlatmalıyız. Bu son derece önemli bir çağrıdır.

Ardarda açıklanan dönüşüm paketlerini, hükümetin ortaya koyduğu reform iradesini ve Türkiye’nin başlıca yapısal sorunlarını tespit açısından çok önemli bir adım olarak görüyoruz ve takdir ediyoruz. Kalkınma, rekabet ve makro istikrar reform alanlarında eylem planları içeren dönüşüm paketlerinin bir an önce en etkili yöntemlerle hayata geçmesini destekliyoruz. Paketler kadar, bu paketlerin en etkili yöntemlerle hayata geçmesi de son derece önemli.

İnanıyoruz ki, Türkiye, kamuoyu ile paylaşılmış olan dönüşüm paketlerinin, doğru önceliklendirilmesi ve etkili uygulamasıyla, içinde bulunduğu ülke grubundan kendini ayırtırıp, yeniden yüzde 5-6 düzeyinde bir büyüme bandına ulaşabilir.

Tüm yapısal reform alanlarında, önümüzdeki günlerde Siyasi Parti yetkilileriyle görüşerek, iş dünyasının reform sürecine bakış açısını ve beklentilerini kendileriyle paylaşmayı planlamaktayız.

Mart ayının hemen başında TÜSİAD Yönetim Kurulu’nun, iş dünyasının değişen önceliklerini titizlikle tespit etmiş olduğu 2015-2016 çalışma programını kamuoyuna sunacağız. Seçildiğimde de söyledim, şahane yönetim kurulu ile birlikte çalışıyorum. Şahane bir program da ortaya çıkaracağımıza inanıyorum.

Başta bu değerli raporu hazırlayan Dünya Bankası uzmanlarına ve beni dinlediğiniz için tüm katılımcılara teşekkür ediyorum.